

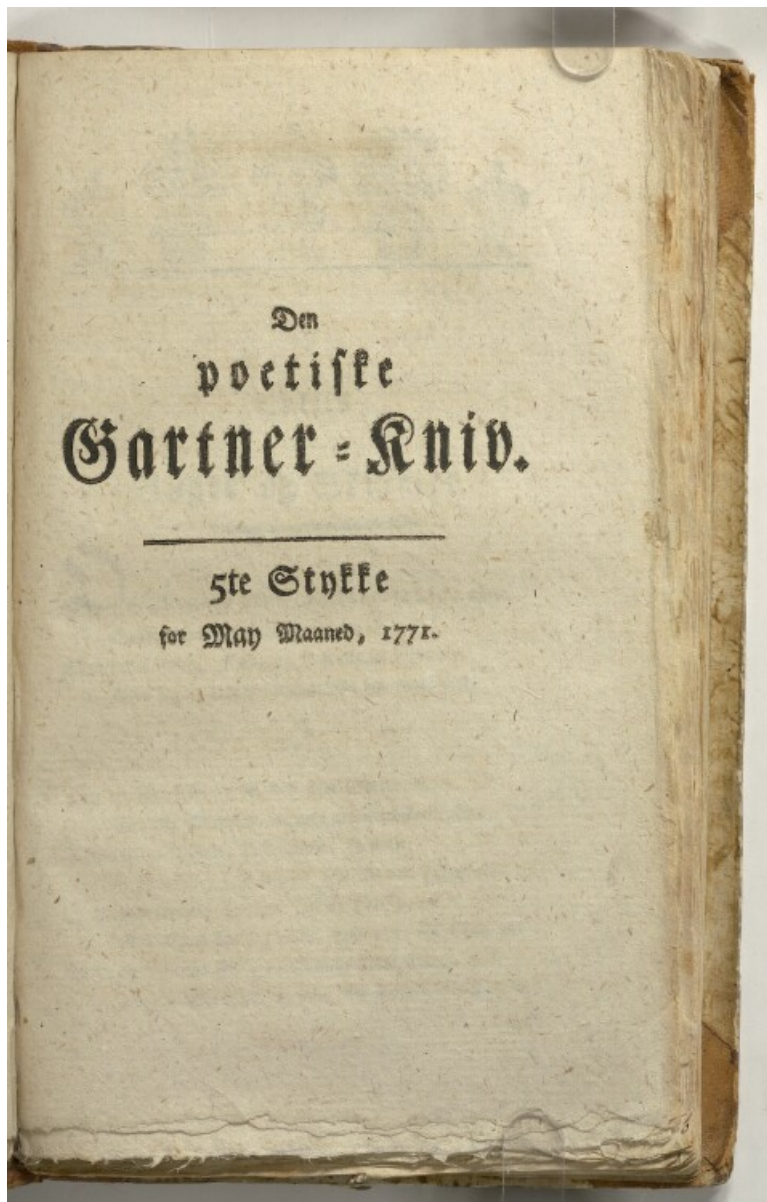
Titel: Den poetiske Gartner-Kniv. 5te Stykke

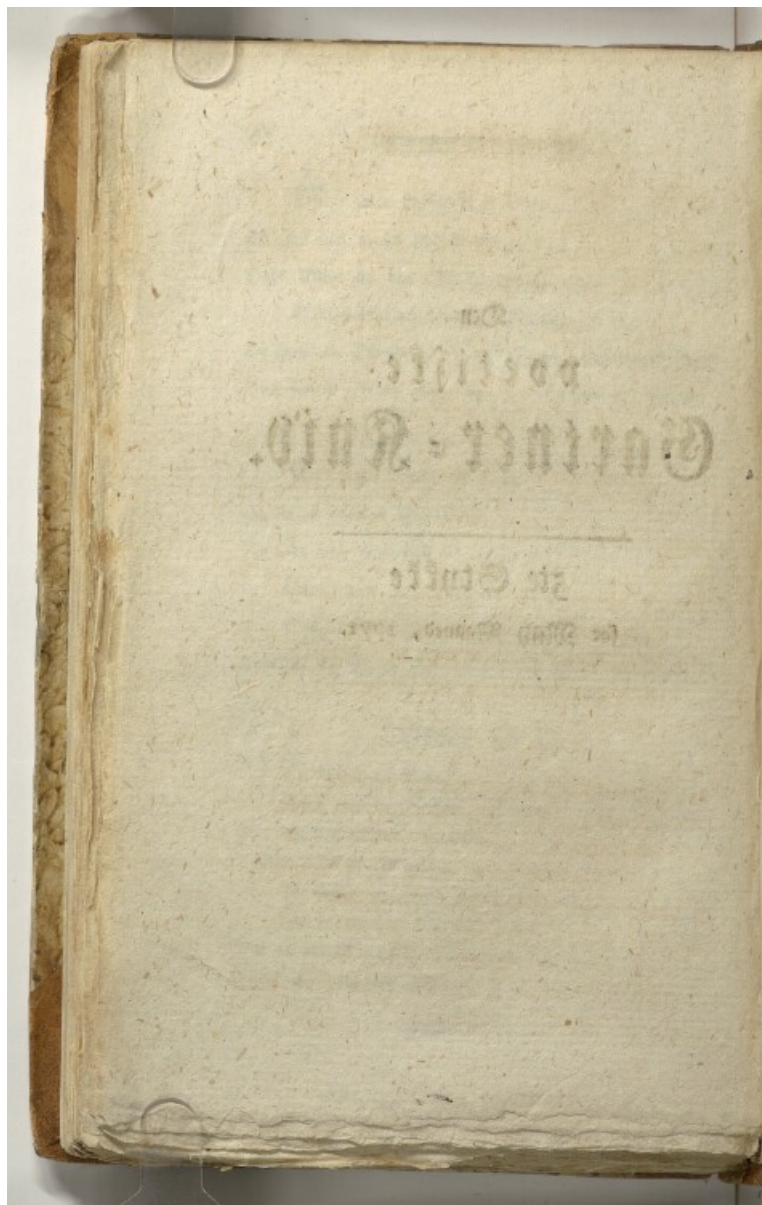
Citation: "Den poetiske Gartner-Kniv. 5te Stykke", i *Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 20*, J.R. Thiele, 1771, s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/catalog/tfs-texts-1_020-shoot-workid1_020_009/facsimile.pdf (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 20

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Crisis
over
Bøger og Skrifter.

Dis Obergraver Dief en Efterretning giver,
Geheimraaderne i vort geheim Conseil,
Med deres Hædse, Død, og Giftemaal beskriver,
Men jeg ei borger for han tidt har taget fejl.

* * * * *

Kan en Markfædger vel med flere Sorter prale,
End vor Professor, og vor grønlandske Rabbin,
Astronomie, Physik, Oeconomie, Morale
I Maanen; lase dog det Skrift ved Maanestien.
I Hundestjernens Tid kan Folk af Hede prime,
Men aldrig har jeg troet, hvis dette Skrift en var,
At saadant kunde skee i Grønlands kolde Clime,
Dog maaskee Kuld og Ulm den samme Virkning har.

E 2

Hist

Hist en Philoposia heel net og grundigt skriver,
Han til Kiobstaders Tab den rette Karsag gir,
Men om de Middeler, han til Opkomsten giver
I alting holde Stik, et andet Spøgsmaal blir.

* * * * *

Den danske Democrit og Heraclit er færdig,
Dens Autor uden Tvivl har skrevet ved et Kuns,
Ser Ark udgior den Piece, som er fuldkommen værdig
At blive vel og snart forbrugt til Fidibus.

* * * * *

Elendige Skribent, al Galskabs Oldesader,
O! brug dog Huse-Verk, og Kæs din Hieme Lust,
Al Eggdom har sin Tid, alt Galskab sine Grader;
Men du for evig har forføret al Fornuft.
I Jæder ser I nu jer Kienfers Aabenbaring,
Men hvo kan ikke see, at Autor til den Dog
I Daarekisten strax bør sættes i Forvaring,
Og aarelades der indtil han bliver klog?
Tenk! tyve Lønder Guld i lutter Knappenaaler,
Fortæller Autor os her aartlig blir indbragt,
Nei Daarekisten selv knap saadant Galskab taaler,
Ehi endog galne Folk belee ham med Foragt.
Man saadan Mængde ei af Naaler kan forbruge,
Om alle Gader man dermed bro'ægge vil,
Og dm man som en Struds Metaller kunde sluge,
Eh neppe i et Aar endda saa mange til.

Hist

Hist Brev om nogle af vor Trykkefriheds Skrifter,
Dets Indhold er ei rar, kort sagt, det er et Brev,
Og naar man samme rer bedømmer, gransker, drifter,
Man endda spørge maa: Hvad var det Autor skrev?

* * * * *

Forslag til Skolernes forbedrede Indretning,
Dets Autor skriver got, fornuftigt, vel og smukt,
Det lille Skrift er bygt paa grundig Tankefættning,
Men gid Forslaget kun blev efterfulgt og brugt.

* * * * *

En Borger, Reysende, og Officier hist taler
Om dyr Tid, Fattige, og andet saadant meer,
Med meget simple Træk det Skriftes Autor maler,
Men Grunden i sig selv dog sand og rigtig er.

* * * * *

Hist er adskillige (o! meget smukke) Tanker,
Som Skrivefriheden Anledning gjoer til,
Naar man Nettænkenhed, Fornuft og Sandhed santer,
Og samler i et Skrift, det saadan skrives vil.
Velkomne adle Søn dig alle Muser prise,
Du skaffer Standen Ret, og er Krigsstandens Zitr,
Du alle Skumlere skal grundigt nok bevise,
At Standen værdigt Maal for Velstands Husker blir

See hist et Himmel-Brev af Faardrup's Degn er fundet,
Ja dette Brev var suibdt, Indholden var ret god,
I Gald man, naar man meest paa samme havde grundet,
Den minste Lobbel af Indholden kun forstod.

* * * * *

Til Aneboterne hist Brieft eines Dänen,
De Breve ere tre, men af en siden Vægt,
Nu vil jeg skrive Tybst: Ich las sie durch mit Thränen,
Und dachte bey mir selbst: Wie schreibe der Däne schlecht?

* * * * *

Brev til Forfatteren af Samlinger udgives,
Om Skrivefriheden, det Brev er trykt paa ny,
Hvo som vil laste det, at her i Frihed skrives,
Dens Hoved er en Klods, og Hiernen lutter Dig.

* * * * *

See hist er paa et Skrift det Navn: Hvad dem behager,
Det kaldes Tossen, men er skrevet af en Viis,
Dets Kieme hver en klog og vittig Læser smager,
Vor Lodde Autor er, hvo nægter da dets Priss?

Nu

Nu er vor Rus til Dansk igien forvandet blevet,
Og Anecdoterne kan læses i vort Sprog,
Om hiin Original, om denne først er skrevet,
Det lige meget er, han er den samme dog.

* * * * *

Det fjerde kritisk Brev har Klerkerup udklækket,
Sig Uretkræmmerne med Rette glæde kan,
Og neppe blir en Tue for Eftertiden brækket,
Som ei er svobet ind i denne Mands Forstand.
Hvis paa sin Præfestoel den Mand saa høslig vover,
Og er i Prædiken, som Skrift, sig Tautolog,
Ordgyder, Skiendegiest; jeg da for Løier kræver:
At see hans Prækener en Nargang i en Bog.
O! læs min Ven den Text, som Petri første (*) skrives,
Og dem dig selv, min Ven, naar du har samme læst,
Dig der Morale nok for dine Skieldsord gives,
O! læs og eftertænk, det er din Siel nok best.

* * * * *

Hist viser os et Skrift ved Navn velmeente Tanker,
Hvor skadeligt det er, at Ullden blir udført,
Dets Autor grundigt nok paa mange Poster anker,
Beklageligt, han ei er bleven mere hørt.

(*) 1 Petr. 3 Cap. 8 v.

Hist ere Følger ved Kongens Valsprog Kveven,
Men den er følesløs, som ikke hører, seer,
At Skrivestyge blot dets Autor har tildreven,
Og at dens Statsmand en politisk Stokfisk er.

* * *

En Autor Fandens Liv og Leenet os beskriver,
Min Hr. Historicus, staaer de i Fandens Sold?
Læs Skiftet selv engang, naar de har mindre Juer,
Og smik saa selv med mig, det var i Fandens Volsk.

* * *

Hvad Islands Vidalin til Biskop Arnsen skriver (*),
At Landets Eiendag, Jus Patronatus var,
En Oversettere os i vort Sprog nu giver,
Og selv en indsigtsfuld Anmærkning tillagt har.

* * *

Hist en Befarelse mod Sandhed man udgiver,
Men, aldrig Sandhed har i denne nogen Deel,
Den første et Besidde paa nedrig Ondskab bliver,
Det sidste dumme Løi giver Autors Galskab heel.

Hist

(*) Lavmand Povel Vidalin.

Dift Undervisning for Tal-Lotteriets Treller,
Hvoeffter hve af dem sit Haab kan regne ud,
At Facit bliver Nul, hvord des man end tæller,
Kan sees af dette Skrift foruden Hovedbrud.
Tal-Lotteriet knap vil dette Skrift velhønd,
Som deres Lotterie en hoben mistænkt gjør,
Dog hvad man endog vil med Publicum begynde,
Det ingen Dene har, men narres vil og bør.

* * * * *

Vor lærde Peter Suhm, sand Lærdem vant at dykke,
Deconom en, sær den Norske, os beskrev,
Hvo tvivlte om at Grund, at Indsig, Lærdem, Styrke
Den Patriotes Pen og Hjerte altid drev.
Ja, Norge savner dig, du lærde Danfkes Tre;
Du alle Menneskers og Sandheds adle Ven,
Lad Danmark, Norge, og den hele Verden lære,
At medens du er til har vi een heldig Ven!

* * * * *

Triumph og Glæde i det hele Skovens Nige,
Et Skrift af dette Navn har Lyset nylig seet,
En Bonde om sin Prækt man hørte engang sige:
Du trumfede for snart, thi blev du ogsaa Deet.
Men dette Skrift er i en anden Tone flevet,
Og søger visse paa vor Stads Indretninger,
Allegorien vel er noget overdreven,
Men Skriftet ellers got og safsverdigt er.

E 5

Et

Et Folks Fordele i en Prædiken beskrevet,
Er os meddeelt af en vittig Levi Søn,
I Fald Moralen var lidt mere deri drevet,
Den smukke Prædiken var endda mere stien.

* * *

Spørgsmaal (i et Skrift) til vores Tid bequemme,
I Tallet hundrede og tretten sættes frem,
Jeg alles deres Værd ei nogie kan bestemme,
Men nogle ere ret, vel passende af dem.
Men lad os spørge om, hvo samme ret besvarer,
Sandt nok, Spørgsmaalene ei mørke Taler var,
Men hvo som to (*) af dem tilfulde got besvarer,
I mine Tanker fra Oedipus Palmen tar.

* * *

Raisonnements om det, som gavner eller skader
Verdommens Fremgang ved vor Universtet,
Hvil grundigt er udtrykt og sandt i nogle Blader,
Men gid Udtrykket og i Stærning maatte skee.

En

(*) Det IIIte og IIte.

En Philomesus mod den samme Autor skriver,
Hans Skrift fornuftigt er, ja indligesfuldt og net,
Han meer lensfaldige og milde Vidbler giver,
I meger denne, og i noget, hiin har Net.

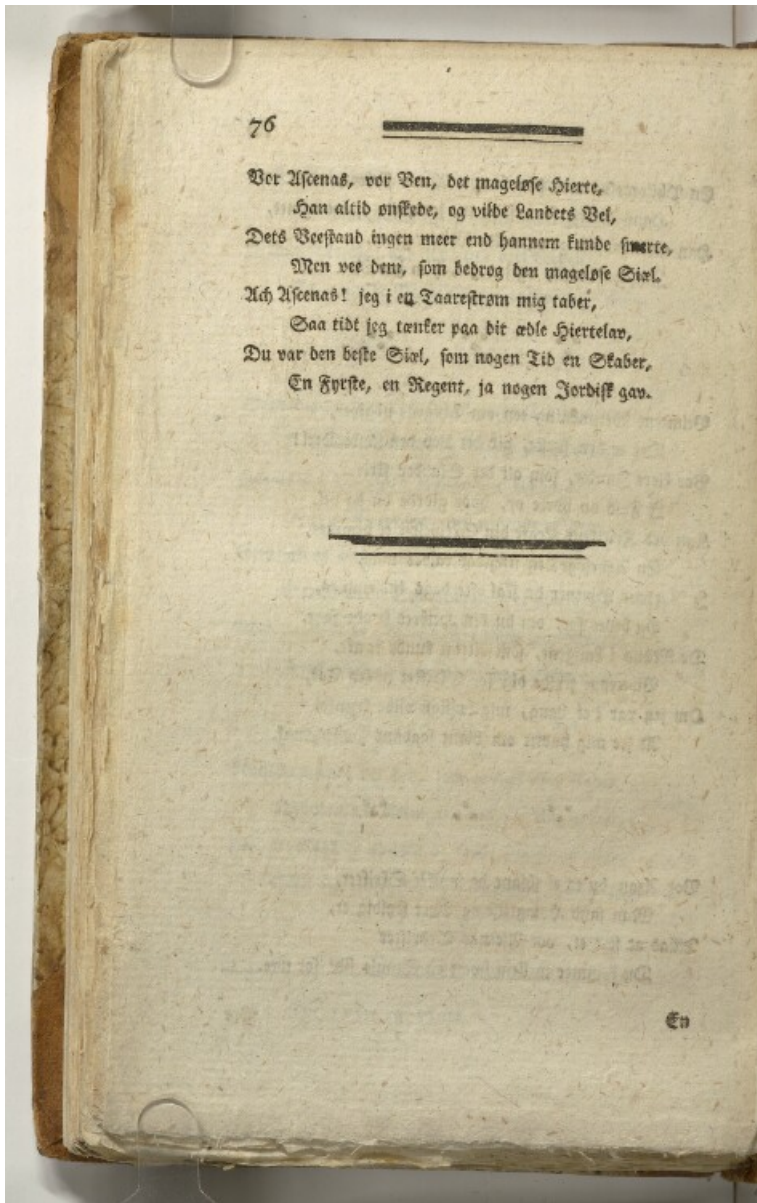
* * *

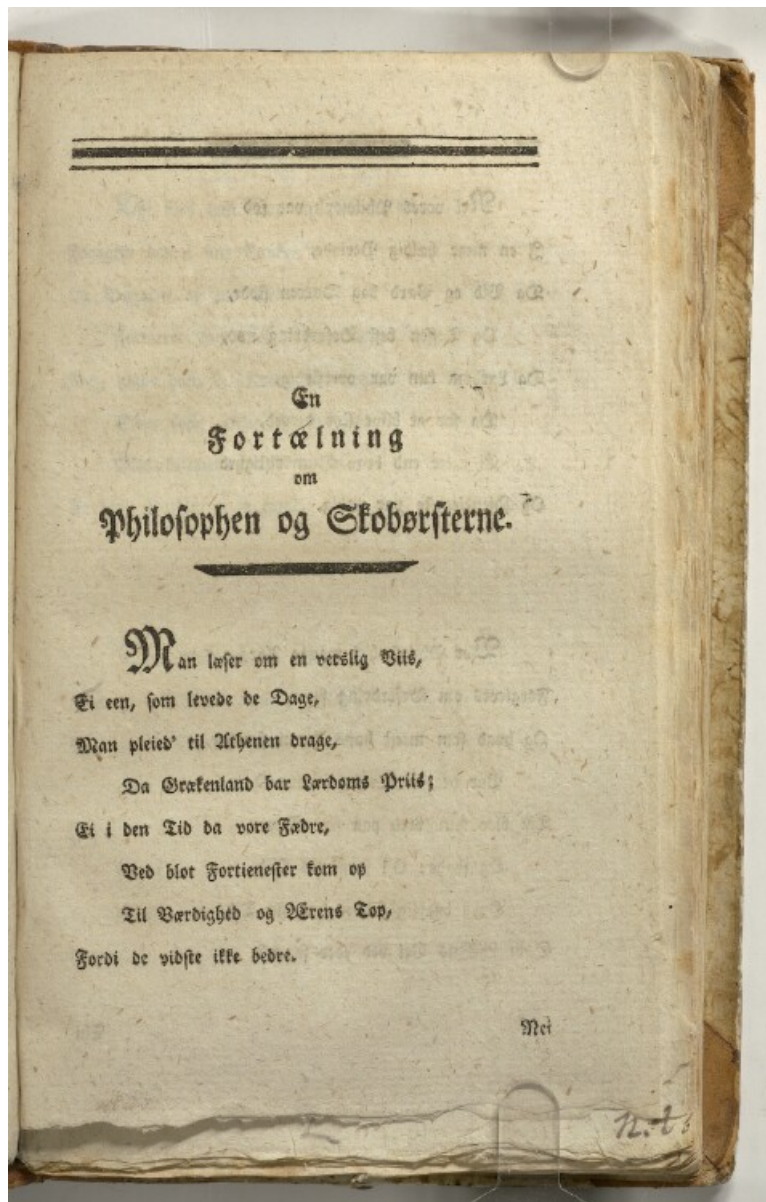
Belmeent Betænkning een om Laugene udgiver,
Det er den første, gid det blev den sidste Deel!
Vor kiere Junior, som alt det Sladder skriver,
I Fald du hørte op, hvor gjorde du da vel.
Kan ved Kritikens Kraft din Skrivelse ei hemmes,
En Arvesøge den useilbar taltes maa,
I Bartovs Bønner du skal efterdags indlemmes,
Og bedes for, om du din Helbred kunde faae.
De Wiend i Laugene, som vittigt kunde tænke,
Vil neppe skylde dig for Skriften nogen Tak,
Om jeg var i et Laug, mig høitligst vilde krænke,
At see mig hudlet em blant saadant Pølse-Snaf.

* * *

Vor Hjan du er et iblant de smukke Skrifter,
Man sandt Høiagtelse og Ære skyldig er,
Tillad at sige et, vor Hærens Bedrifter
Du kemmer mellem hvert en Smule side for nær.

Vor

Nei vores Philosoph var fød
I en meer hældig Periode,
Da Vid og Verd bag Darren stode,
Og Toffen best Befordring nød,
Da Lærdom kun var overflødig,
Da for at blive stor derved,
Et meer end brav Dumdriftighed
Og Nientieneste var nødvendig.

For Philosoph i mange Aar
Forgieves om Befordring søger,
Og hvad som meest hans Harm forsøger,
Var det, at Toffen samme faaer;
Ehi blev han vred paa sine Døger,
Og sagde: O! forgieves Glib,
Hvor daarlige spilder den sin Tid,
Som Lyffens Vei ved eder søger?

Ehi

Thi blev han strax af Læning fied,
Foragter den i sine Tanter,
Og Døgerne af sine Skranker
Forbitret slog mod Gulvet ned,
Der, sagde han, du Kram bør ligge,
Som koster ikkun Hiernebrud,
Men bringer eene dette ud,
At dine Dyrkere maa tigge.

Vor Philosoph en Grille sit,
Han de for Døger tomme Hylde,
Med luter Dørster strax opfylder,
Han satte dem i Rang og Stif;
Thi hvor der nys stod Follanter,
Nu store Kladebørster staaer,
Skobørster Quarters Hylde staaer,
Forgylde paa sine Kauter.

En

N. A.

En Spændebærst for en Octav,
Landsbærster stod' for Duodecer,
Du neppe troer min fiere Læser,
Hvad pragtigt Syn den Samling gav!
Dort Cicero, Homer, Voltaire
Med eders tomme Vittighed,
Indramme disse eders Sted;
Ehi de kan' hielpe Folk til Vre.

Dor' Philosoph fornøiet var,
Men da en anden ham besøger,
Og spørger, hoi han Bærster, Boger
Omverlet? gav han dette Svar:
Enhver, som efter Lærdom tørster,
Bed Guldet gierne blive kan,
Men hoo som blive vil en Mand,
Maa giøre Vre af Skobærster.

